

MEMO n.a.v. Algemeen Bestuur 6 november jl.

Achtergrondinformatie naar aanleiding van het bestuurlijk traject GGD regio Utrecht

Ten behoeve van:

- Leden van het Algemeen bestuur

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Woensdag 6 november heeft u in de vergadering van het algemeen bestuur gesproken over de inhoudelijke en financiële richting van GGDrU voor 2026 en verder. Om zoveel als mogelijk recht te doen aan de verschillende geluiden die zijn gehoord van de 26 bestuurders zijn vier scenario's besproken waarin concrete mogelijkheden zijn opgenomen om een bestuurlijke keuze te kunnen maken.

De afgelopen periode heeft u als AB een zorgvuldig en weloverwogen traject doorlopen dat heeft geresulteerd in een duidelijke richting voor GGDrU in het AB van 6 november jl. U hebt daarbij afgesproken dat u naar eigen inzicht via de daarvoor voor u gebruikelijke kanalen uw college en raad informeert. Daarvoor ontvangt u deze memo met daarin een korte toelichting en achtergrondinformatie. Deze memo is bedoeld ter ondersteuning van uw gesprek met college en raad indien u dat nodig acht.

Ik hoop u hiermee voor nu voldoende geïnformeerd te hebben,

Marc Sprenger

Directeur Publieke Gezondheid

Vroegtijdig in dialoog

Gemeenten hebben moeilijke beslissingen te maken in het hier en nu, gezien de financiële ontwikkelingen die de gemeentebegroting (gaan) treffen. Daarom is in het najaar van 2023 door het bestuur van GGDrU besloten tijdig in dialoog te gaan over de verwachte financiële ontwikkelingen voor 2026 ('ravijnjaar 2026') en verder.

- 22 mei 2024 heeft een bestuurlijke bespreking plaatsgevonden met het AB over de voorziene (financiële) ontwikkelingen voor 2026 en verder. Tijdens de bespreking op 22 mei jl. zijn uitgangspunten van het Dagelijks Bestuur besproken en in gesprek verrijkt en aangevuld door het Algemeen Bestuur, waarna deze in het AB van 10 juli zijn vastgesteld.
- De zomer 2024 is benut voor gesprekken met alle wethouders Volksgezondheid. Doel van deze gespreksronde was om meer inzicht te krijgen in de verschillende belangen, dilemma's en knelpunten, die van invloed zijn op het maken van realistische en inhoudelijke keuzes voor de begroting van GGDrU. Deze gesprekken vonden plaats met GGDrU en adviesbureau Lysias. Lysias is betrokken als externe partij vanuit meervoudige partijdigheid om het proces richting begroting 2026 te begeleiden.
- De bestuursconferentie 2 oktober jl. is benut om met het Algemeen Bestuur duidelijkheid te creëren over wat de collectieve opdracht is aan GGDrU. Om het AB te helpen bestuurlijke richting te geven is meer inzicht gegeven in welke opties er voorliggen, aan welke knoppen gedraaid kan worden en wat de consequenties daar van zijn.
- In de vergadering van 6 november jl. zijn vier scenario's besproken waarin concrete mogelijkheden zijn opgenomen om een bestuurlijke keuze te kunnen maken onder de inhoudelijke en financiële richting van GGDrU
- GGDrU is zich bewust van de financiële positie van gemeenten en het feit dat gemeenten keuzes moeten maken
- in de uitvoering van taken is daarom kritisch naar het eigen takenpakket gekeken
- Bij het opstellen van de Kaderbrief 2026 en Begroting 2026 is soberheid en doelmatigheid een belangrijk uitgangspunt zoals gemeenten dat gewend zijn van GGDrU

Besluit Algemeen Bestuur 6 november jl.

Als uitkomst van de bestuurlijke gesprekken is er door het AB besloten op 6 november jl. te kiezen voor een inhoudelijke doorontwikkeling met een financiële taakstelling om concrete invulling te kunnen geven aan die toekomstbestendige GGDrU, binnen de financiële mogelijkheden (scenario 1).

Het Bestuur ziet voor GGDrU een belangrijke rol weggelegd als het gaat om de drie maatschappelijke opgaven waar gemeenten voor staan: de mentale gezondheid van jeugd, vergrijzing en een gezonde en veilige leefomgeving. De bestuursopdracht (van de inhoudelijke doorontwikkeling met een financiële taakstelling) zal in nauwe samenwerking met gemeenten worden vormgegeven en concretere invulling geven aan de verschillende rollen van GGDrU om gemeenten optimaal te ondersteunen in deze drie opgaven.

Belangrijke randvoorwaarden daarbij zijn:

- De uitwerking van deze bestuursopdracht leidt niet tot structurele meerkosten in de toekomst
- Een taakstelling van 300k wordt ingeboekt vanaf 2026 via een bezuiniging op de gemeentelijke bijdrage
- De inzet dat deze doorontwikkeling van GGDrU tot effectievere preventieve maatregelen leidt, waardoor het op andere plekken in de keten of levensloop besparingen oplevert binnen het gemeentelijk domein
- Er worden incidentele middelen beschikbaar gesteld om deze opdracht/transformatie mogelijk te maken binnen de begroting van GGDrU

Bij de verdere uitwerking wordt het ingediende amendement vanuit de subregio ZOU meegenomen, waarin enkele aandachtspunten zijn benoemd. Alle gemeenten steunen het advies van het DB met de aanscherpingen die genoemd zijn in het amendement:

- bij de uitwerking van scenario 1 niet alleen kijken naar transformatie van de dienstverlening van GGDrU, maar ook naar de rol- en taakopvatting van GGDrU
- ook kijken naar wettelijke taken met dienstverlening op een niveau passend bij de bijbehorende Rijksmiddelen. In navolging van het advies van de VNG

Daarnaast is besloten gemeenten de ruimte te laten te bezuinigen op het individuele maatwerk indien dit nodig wordt geacht (scenario 4) op basis van de betreffende financiële situatie. GGDrU zal de gemeenten proactief bijstaan om hierin keuzes te maken. De precieze impact op de dienstverlening van GGDrU en op het collectief van gemeenten is afhankelijk van de keuze die individuele gemeenten hierin maken. Gemeenten zijn daarom gevraagd:

- Tijdig, en uiterlijk 13 december 2024, de voorgenomen opzeggingen aan GGDrU door te geven.
- Zodat in het AB van januari 2025 een collectief weegmoment kan plaatsvinden.
 - o Waarbij de impact zoveel als mogelijk inzichtelijk wordt gemaakt op basis van de voorgenomen opzeggingen van individuele gemeenten voor het maatwerk vanaf 2026.
- Waarna gemeenten kunnen besluiten om eventueel individueel maatwerk 2026 aldanniet definitief op te zeggen per 1 april 2025. Gezien het bestuurlijke traject en GGDrU hecht aan een zorgvuldig proces is eenmalig afgeweken van de opzegtermijn van 1 jaar. Dit betekent dat in plaats van vóór 1 januari 2025, vóór 1 april 2025 schriftelijk opgezegde intensiveringen en/of maatwerkafspraken met ingang van het kalenderjaar 2026 opgezegd moeten worden.

Overwegingen ten grondslag aan het AB besluit

Enkele overwegingen ten grondslag aan het genomen AB besluit:

- Bij de scenario's waarin gekozen wordt voor collectief bezuinigen is zichtbaar dat het wenselijke scenario (of percentage) voor de ene gemeente het onwenselijke scenario is voor de ander. Dit komt door de ongelijke afname van dienstverlening van GGDrU en doordat de bezuinigingsopgave per gemeente verschilt
- De impact van de bezuinigingen op de meest kwetsbare groepen in de regio zoveel mogelijk te voorkomen
- GGDrU vaart al jaren scherp aan de wind. Het bestuur heeft in de periode 2016-2022 GGDrU verzocht financiële knelpunten binnen eigen begroting op te lossen. Met het project 'basis op orde' en het ombuigingenplan heeft GGDrU de afgelopen

- jaren de geconstateerde financiële knelpunten en noodzakelijke investeringen zoveel als mogelijk binnen de eigen begroting opgevangen.
- In de huidige context waarin de minister van VWS ervoor kiest om 300 miljoen te bezuinigen op de GGD'en en pandemische paraatheid waardoor al significant op de GGD'en wordt bezuinigd.

Taken GGDrU

GGDrU voert wettelijke taken en vrij uitvoerbare taken uit voor gemeenten. De zogeheten A taken zijn wettelijke taken voor gemeenten waarbij de uitvoering verplicht belegd dient te worden bij de GGD. B- taken zijn wettelijke taken voor gemeenten, waarbij de uitvoering niet verplicht bij een GGD belegd hoeft te worden. C- taken zijn taken waarbij gemeenten zelf hebben aangegeven deze bij GGDrU te beleggen middels maatwerkfinanciering. Hier zit geen wettelijke verplichting aan vast.

De meeste manoeuvreerruimte voor individuele gemeenten zit op C-taken omdat die niet wettelijk zijn vastgelegd. Tegelijkertijd is het maatwerk/C-taken ook dusdanig versnipperd over de gemeenten in de regio dat het lastig is hier een collectieve bezuiniging op te vinden die alle gemeenten helpt in hun eigen bezuinigingsopgave.